

Çizelge 55. Dünya Ham Çelik Üretimi (Bin ton)

Ülke	1982	1983	1984	1985	1986	1987
SSCB	147,165	152,514	154,238	154,668	161,000	161,400
Japonya	99,548	97,179	105,586	105,279	98,275	98,500
ABD	67,655	76,762	83,940	80,067	73,001	81,000
Çin	37,160	39,950	43,370	46,700	52,100	55,300
B.Almanya	35,880	35,729	39,389	40,497	37,134	36,300
İtalya	23,981	21,674	24,026	23,744	22,872	22,800
Brezilya	13,000	14,660	18,386	20,456	21,234	22,200
Fransa	18,416	17,623	19,000	18,832	18,000	17,700
Polonya	14,795	16,236	16,533	16,100	17,100	17,000
Çekoslovakya	14,992	15,024	14,831	15,036	15,000	15,400
İngiltere	13,704	14,986	15,121	15,722	14,811	17,200
Romanya	13,055	12,593	14,437	13,795	14,000	15,000
Kanada	11,762	12,828	14,715	14,500	13,900	14,700
G.Kore	11,753	11,915	13,033	13,539	13,500	16,800
İspanya	13,160	12,731	13,484	14,235	11,976	11,900
Hindistan	10,715	10,305	10,344	11,054	11,094	12,600
Belçika	9,916	10,157	11,303	10,683	9,744	9,800
G.Afrika	8,271	7,190	7,827	8,582	8,800	8,800
D.Almanya	7,169	7,219	7,573	7,853	7,900	8,200
Meksika	7,050	6,978	7,560	7,367	7,170	7,500
Toplam	579,153	594,253	634,696	638,709	628,611	650,100
Diğer	64,822	68,531	75,549	78,000	78,840	82,500
Genel Toplam	643,975	662,784	710,245	716,709	707,451	732,600

Kaynak: Mining Annual Review, 1988; Minerals Yearbook,1986

2.9.3.1. Çelik Üretim Kapasitesi

Çizelge 56'da dünya ham çelik üretim kapasitesine ait bilgiler verilmektedir.

2.10. FOSFAT

1987 yılında dünya fosfat kayası üretimi 1986'ya göre % 5'lik bir artış kaydederek, 144 milyon mt'a yükselmiştir.

Kısaca özetlemek gerekirse, 1987 yılı fosfat üreticileri için, aşırı üretim ve düşük tüketim oranlarının ve dolayısıyla düşük fiyatların yaşandığı bir yıl olmuştur. Sözkonusu olumsuz gelişmeler, fosfat üreticilerini etkilemiştir. ABD, Avustralya ve Pasifik Adalarındaki fosfat üretiminin özel sektörün elinde olmasına karşılık, diğer bir çok ülkede üretim ya doğrudan ya da dolaylı olarak devletler tarafından kontrolü altında bulunmaktadır.

2.10.1 Rezerv

Çizelge 57'de fosfat rezervlerine ait bilgiler verilmiştir.

ABD, Kuzey Afrika, Orta Doğu, SSCB ve Çin'de bilinen rezervlerin yanı sıra, Atlantik ve Pasifik Okyanuslarında çok önemli fosfat rezervlerinin olduğu bilinmektedir.

Fosfat kayaları (apatitler) bünyelerinde florin, uranyum ve diğer nadir toprak elementleri taşımaktadırlar. Okyanuslardaki fosfat yataklarında, vanadyum ve uranyum bulunduğu belirtilmektedir. Aynı şekilde, okyanuslardaki fosfat rezervlerinin milyarlarca ton olduğu düşünüldüğünde, bu yataklardaki nadir elementlerin varlığı da önem kazanmaktadır.

2.10.2. Üretim

Piyasa Ekonomili. Ülkelerden ABD ve Fas en büyük iki üretici ülke durumundadır. Bunlardan ABD'nin 1987 yılı üretimi yaklaşık 41 milyon metrik ton/yıl olmuştur. Fas'ın üretimi ise 21 milyon tondur. Fas en büyük ihracatçı ülke konumunda iken ABD ise ikinci büyük ihracatçı ülke olmaktadır. Tunus, Togo, Ürdün, İsrail diğer önemli üretici ülkelerdir. Ancak ABD (% 28), SSCB (% 23), Fas (% 15) ve Çin dünya

fosfat üretiminin yaklaşık % 75'ini gerçekleştirilmektedir.

Çizelge 58'de dünya fosfat üretimine ilişkin bilgiler verilmiştir.

Çizelge 56. Dünya Ham Çelik Üretim Kapasitesi (Milyon short ton)

Ulke	Kapasite		
	1983	1984	1990 ¹
K Amerika			
ABD	151	134	125
Kanada	22	22	22
Meksika	12	12	16
Diğer	1	1	2
Toplam	186	169	165
GAmerika	34	38	44
Avrupa			
AT	207	200	175
Diğer Piyasa Ekonomili Ülkeler	51	51	53
SSCB	200	203	220
Diğer Merkezi Planlı Ülkeler	92	92	95
Toplam	550	546	543
Afrika	16	16	21
Asya			
Japonya	175	175	170
Çin	45	46	59
Diğer	54	56	n
Toplam	274	277	295
Okyanusya	11	11	12
Dünya Toplamı	1,071	1,057	1,080

Kaynak: Minerals Facts and Problems, 1985

Çizelge 58. Dünya Fosfat Üretimi (Bin ton)

Ülke	1982	1983	1984	1985	1986	1987
ABD	37,414	42,573	49,197	50,835	38,710	40,750
SSCB'	31,300	31,600	31,900	32,200	32,500	33,300
Fas	17,754	20,106	21,245	20,737	21,178	20,955
Çin'	11,720	12,500	11,800	6,970	6,700	12,150
Ürdün	4,390	4,749	6,263	6,067	6,249	6,801
Tunus	4,196	5,924	5,346	4,530	5,951	6,338
Brezilya	2,732	3,208	3,855	4,214	4,509	4,430
İsrail	2,148	2,969	3,312	4,076	3,678	3,798
GAfrika	3,161	2,887	2,585	2,433	2,920	2,548
Togo	2,800	2,081	2,696	2,452	2,314	2,644
Toplam	117,615	128,597	138,199	134,514	124,704	133,764
Diğer	9,767	10,791	11,964	12,150	12,359	12,848
Genel Toplam	127,382	139,388	150,163	146,664	137,063	146,612

Kaynak: Mining Annual Review, 1988; Minerals Yearbook, 1986

Büyük fosfat rezervlerine sahip olan Fas'ın uzun dönemde fosfat üretimini 55 milyon ton/yıla çıkarmayı planladığı ifade edilmektedir.

2.10.2.1. Kapasite

Çizelge 59'da dünya fosfat kayası üretim kapasitesine ilişkin bilgiler verilmiştir.

2.10.3. Tüketim

Fosfat kayası tüketiminin ve dolayısıyla fiyatlarının da geçen yıllara göre önemli düşüşler kaydettiği gözlenmektedir. Örneğin ABD'de 1984 yılında (28.17\$/ton), 1985'te (28.86 \$/ton) ve 1986'da (26.97 \$/ton) olan fosfat fiyatı,

Çizelge 57. Dünya Fosfat Rezervleri (Bin ton)

Ülke	Rezerv	Rezerv+ Potansiyel
ABD	1,300,000	5,200,000
İsrail	-	190,000
Ürdün	120,000	510,000
Fas ve Batı Sahra	7,000,000	22,000,000
Senegal	40,000	170,000
GAfrika	2,500,000	2,500,000
Togo	40,000	70,000
Tunus	20,000	300,000
Diğer Piyasa Ekonomili Ülkeler	400,000	3,400,000
Çin	210,000	210,000
SSCB	1,300,000	1,300,000
Diğer Merkezi Planlı Ülkeler	325,000	325,000
Dünya Toplamı	13,255,000	36,175,000

Kaynak: Mineral Commodity Summaries, 1988